

Inleiding

Als belangrijk onderdeel van het verbeterprogramma staat opgenomen dat de juridische documenten worden aangepast. Een van deze documenten is de gemeenschappelijke regeling. Dit juridische document is de grondlegger voor de ODG, en de wijziging daarvan vraagt een gedegen voorbereiding en kent een zorgvuldig besluitvormingstraject. Naar aanleiding van de vaststelling van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, zullen naar verwachting – later in 2017 – ook de andere juridische documenten moeten worden aangepast: DVH, DVO, mandaat etc.

De GR van de ODG is in 2015 aangepast aan de nieuwe wet- en regelgeving en per 1 januari 2016 van kracht geworden. In de uitvoering van het Verbeterplan is geconstateerd dat de GR ook op meer fundamentele punten dient te worden aangepast.

Om te komen tot een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling is als eerste gesproken met verschillende gremia: MT ODG, OGP en OR. Naar aanleiding van deze besprekingen is deze concept discussienota opgesteld. Deze concept – nota wordt wederom besproken in de verschillende gremia.

Uit de gesprekken met de verschillende gremia zijn onderwerpen voor aanpassingen in de GR benoemd. In deze discussienota wordt gekeken op welke wijze we zouden kunnen omgaan met deze onderwerpen in de aangepaste GR. Na een korte inhoudelijke toelichting staat bij elk van de onderwerpen een advies of wordt een keuze uit een of meerdere alternatieven gevraagd.

Het is de bedoeling dat deze discussienota wordt ingebracht in het Algemeen Bestuur van 24 april. Op basis van deze bespreking in het Algemeen Bestuur wordt vervolgens de GR in concept aangepast en besproken met het Algemeen Bestuur in 22 juni voordat deze ter besluitvorming aan de colleges van B&W en Gedeputeerde Staten wordt gezonden.

Uitgangspunten

Voor het opstellen van deze discussienota, en vervolgens voor het verder opstellen van de discussienota willen wij de volgende uitgangspunten hanteren:

- Waar mogelijk houden we de bestaande GR en de structuur daarvan in stand
- Waar mogelijk geen specifieke verwijzingen naar wetsartikelen voor toekomstbestendigheid
- Waar mogelijk werken we met kapstokbepalingen

A. JURIDISCHE INSTRUMENTEN

Juridische instrumenten¹

In de huidige GR ontbreekt een aantal juridische instrumenten (algemene leveringsvoorwaarden en PDC) die de ODG wil gaan gebruiken.

De huidige GR maakt het hanteren van deze of andere niet benoemde instrumenten niet expliciet mogelijk, maar uit de tekst van de GR kan worden afgeleid dat het Algemeen Bestuur ook andere instrumenten mag inzetten. Het algemeen bestuur is namelijk belast met: “het opstellen van een reglement (...), het vaststellen van de begroting (...), de kaders waarbinnen de Omgevingsdienst functioneert (...)”.

Als eerste stellen wij voor om de ontbrekende instrumenten op te nemen in de GR, en de mogelijkheden van een uitbreiding te laten staan.

Er zijn vervolgens twee manieren om juridische instrumenten op te nemen in een GR. Er kan worden gekozen om juridische instrumenten globaal te beschrijven. Vervolgens kunnen de deelnemers en de ODG op basis van de GR met elkaar nadere afspraken over uiteenlopende onderwerpen maken. Er kan echter ook worden gekozen om het specifiek te beschrijven, waarna nadere afspraken niet gemaakt hoeven te worden.

Voordeel van de globale afspraken is dat het Algemeen Bestuur van de ODG meer flexibiliteit krijgt om afspraken te maken, en indien die gewijzigd moeten worden, daar ook over te beslissen. Ook als specifieke afspraken in de GR worden opgenomen is het mogelijk om aanpassingen te doen, alleen dat vraagt een veel langdurige besluitvormingsproces. Het betreft namelijk een aanpassing van de GR.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

1. Neem een expliciete kapstokbepaling op die de grondslag voor het hanteren van door het Algemeen Bestuur noodzakelijk geachte juridische instrumenten vormt, en
2. Noem de gehanteerde juridische instrumenten zoveel mogelijk expliciet in de GR beschrijf deze vervolgens globaal.

¹ Gemeenschappelijke regeling, Mandaatregeling, Model Dienstverleningsovereenkomst, Algemene Dienstverleningsvoorwaarden, Bijdrage Verordening, Reglementen van Orde

Mandaat

Het mandaat is een van de expliciet in de GR genoemde juridische instrumenten. De bepaling is echter niet duidelijk en op verschillende onderdelen voor discussie vatbaar. Tijdelijk is nu in de praktijk gekozen voor twee opties: een gemeente geeft ofwel een voor alle deelnemers gelijkloidend mandaat aan de ODG, ofwel de ODG werkt op basis van opdracht voor een gemeente (advies). Een in alle opzichten eenduidige werkwijze heeft voor de ODG veruit de voorkeur. De landelijke discussie over het al dan niet verplicht verstrekken van mandaat aan omgevingsdiensten kristalliseert steeds verder uit. De ODG werkt hard aan het vergroten van het vertrouwen van de deelnemers. Tegelijk koerst de ODG aan op het hanteren van outputfinanciering. In die situatie zou het uitgangspunt zodanig moeten zijn, dat alle deelnemers in beginsel mandaat aan de ODG verstrekken.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

3. Verduidelijk de bepaling in de GR waarin het mandaat wordt genoemd
4. Leg in de GR het principe vast dat de ODG in de toekomst werkt op basis van mandaat

Looptijd verschillende juridische documenten

De GR zelf is voor onbepaalde tijd aangegaan. Uit de wet en de regeling zelf vloeit voort dat deze door middel van de juiste besluitvormingsprocedures daarover gewijzigd kan worden.

Voor de in de GR genoemde instrumenten, zoals de dienstverleningsovereenkomst, mandaat, en de financiële verordening, geldt geen vooraf bepaalde tijdslimiet. Zodra zij zijn vastgesteld gelden zij daarom voor onbepaalde tijd, totdat zij weer formeel worden ingetrokken.

In de praktijk bestaat voor sommige documenten wel de behoefte om deze periodiek te herijken. Om daarover geen onduidelijkheid of discussie te laten bestaan kan in de GR een termijn voor heroverweging worden opgenomen. Dit geldt in ieder geval voor de algemene voorwaarden, de dienstverleningsovereenkomst en de product–dienstcatalogus.

Het advies op dit punt houdt in, om in ieder geval voor de algemene voorwaarden, de dienstverleningsovereenkomst en de product–dienstcatalogus een maximum looptijd in de GR op te nemen. Zo is de ODG gehouden om deze documenten samen met de deelnemers in ieder geval periodiek tegen het licht te houden.

De volgende termijnen wordend daarvoor voorgesteld:

- Algemene voorwaarden – maximaal 4 jaar
- Dienstverleningsovereenkomst – maximaal 4 jaar
- Product– dienstcatalogus – jaarlijks

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

5. De looptijd van de verschillende documenten in de GR op te nemen.

Procedures en bevoegdheden voor vaststellen juridische instrumenten

Hoe de verschillende juridische instrumenten worden vastgesteld en welke procedure daaraan voorafgaat staat niet expliciet in de GR vermeld.

In de praktijk wordt nu voor de overige gevallen teruggevallen op de algemene bepaling voor het algemeen bestuur dat belast is met de algemene kaders. Instrumenten worden nu vastgesteld door het Algemeen Bestuur met een meerderheid van stemmen.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

6. om zoveel mogelijk voor genoemde juridische instrumenten zoals de financiële verordening in de GR te bepalen via welke weg een ontwerp voor een vast te stellen instrument of document aan het Algemeen Bestuur wordt voorgelegd.
7. Om een algemene bepaling op te nemen waarin wordt vastgesteld dat het algemeen bestuur ook overige instrumenten ten behoeve van de goede werking van de ODG kan vaststellen, en voor niet in de GR vastgelegde gevallen bepaalt via welke procedure dat gebeurt.

B. Beleidsdocumenten

Benoemen van beleidsdocumenten

Voor een belangrijk deel geldt hetgeen over de juridische instrumenten uiteen is gezet ook voor beleidsdocumenten. De GR vormt de basis van door de ODG zelf, op initiatief van de deelnemers te hanteren en uit te voeren beleid. In zijn algemeenheid geldt, dat de deelnemers het beleid van de ODG bepalen. Dat uitgangspunt wordt niet letterlijk in de GR benoemd.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uniform uitvoeren van al het beleid. In sommige gevallen kan het de voorkeur hebben om de ODG eigen beleid te laten vaststellen. Ook voor beleidsdocumenten geldt in dat geval dat uit een oogpunt van rechtszekerheid en duidelijkheid een expliciete bevoegdheid voor het vaststellen daarvan in bepaalde gevallen door het algemeen bestuur in de GR wordt opgenomen.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

8. Benoem expliciet in de GR dat de deelnemers het beleid bepalen, en dat het aan het algemeen bestuur is om de wijze waarop dat beleid gestandaardiseerd en geüniformeerd wordt uitgevoerd te bepalen;
9. Benoem expliciet in de GR in welke gevallen het algemeen bestuur eigen beleid mag vaststellen.

Procedures en bevoegdheden voor beleidsdocumenten

Hoe de verschillende beleidsdocumenten worden vastgesteld en welke procedure daaraan voorafgaat staat voor het merendeel van de gevallen niet expliciet in de GR vermeld.

In de praktijk is de ODG een uitvoeringsorganisatie en daarmee per definitie beleidsarm. Het stelt dan ook geen beleid op. Het is wel van groot belang dat de ODG geharmoniseerde beleidskaders krijgt van de opdrachtgevers. Samen zal invulling moeten worden gegeven aan het collectief opdrachtgeverschap van de ODG. Het Algemeen Bestuur kan daar ook een grote rol in spelen door het vaststellen van model – beleidskaders. De uiteindelijke besluitvorming rondom het vaststellen van het beleid vindt echter altijd plaats bij de bevoegde gezagen. Bij het opstellen van de model beleidskaders wordt de ODG graag betrokken.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

10. Neem in de GR op, dat het Algemeen Bestuur jaarlijks, de beleidsharmoniseringsagenda (m.n. toezicht- en handhavingsbeleid) op stelt.

C. Financiële zaken

Begroting

Voor het vaststellen van de begroting staan duidelijke bepalingen in de GR opgenomen. Het concept wordt voor indienen van zienswijzen naar de raden gestuurd. Naar aanleiding van een voorjaarsnota of najaarsnota worden soms ook begrotingswijzigingen opgesteld.

Dit terwijl het voor de eigenaren van de ODG budget neutrale aanpassingen zijn, omdat het wijziging(en) van een opdracht van één of meerdere deelnemers betreft. Om te voorkomen dat ook dit voor zienswijze aan alle deelnemers moet worden toegezonden, wordt voorgesteld dit uit te zonderen in de regeling.

Verder staat in de GR dat de ontwerpbegroting direct door DB voor zienswijze aan Raden en Staten wordt gestuurd. Dat is een niet wenselijk. Voorgesteld wordt om de ontwerpbegroting eerst in het Algemeen Bestuur te bespreken voordat deze voor zienswijze aan de Raden en Staten wordt gestuurd.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt

11. Zo lang de wijziging van de begroting wordt opgevangen door financiering van een opdracht, of een wijziging van een deel geen wijziging van het geheel oplevert, hoeft de begrotingswijziging niet voor zienswijzen naar de raden te worden gezonden.
12. De ontwerpbegroting van het DB eerst in het Algemeen Bestuur te bespreken voordat deze voor zienswijze naar de Raden en Staten wordt gestuurd.

Outputfinanciering

De huidige financiering van de ODG betreft een lumpsum financiering. Dat betekent dat de deelnemers een vaste afname van uren betalen voor de uitvoering van de taken. Vanaf 1 januari 2019 wordt de lumpsum financiering beëindigd en omgezet naar een output financiering. Hoe dat er precies uit gaat zien wordt de komende periode uitgewerkt. In de regeling moet outputfinanciering worden opgenomen, alsmede het overgangsjaar van de lumpsum financiering (2018).

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt

13. In de GR benoemen dat de ODG output financiering gaat invoeren en dat tot die tijd lumpsum financiering blijft bestaan.

D. Governance

Stemverhoudingen

Hoofdregel in vigerende GR luidt: besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen, tenzij anders bepaald. Dat is nu alleen het geval bij het instellen van commissies (unanieme goedkeuring van alle deelnemers) en toetreding (instemming twee derde meerderheid van de deelnemers). Voor het wijzigen van de regeling is unanimititeit vereist.

In de te wijzigen GR kan het principe van algemene meerderheid van stemmen overeind blijven. Het heeft echter in de praktijk vaak de voorkeur om voor een aantal belangrijke onderwerpen een zwaarder gewicht aan stemverhoudingen toe te kennen daarvoor bijvoorbeeld een twee derde meerderheidsvereiste op te nemen.

Daarbij kan gedacht worden aan:

- aanpassen door ODG aan te bieden takenpakket
- aanpassingsmogelijkheid afname pakket na herindeling
- goedkeuren begroting
- wijzigen van de regeling.

De besluiten over deze onderwerpen kunnen aanzienlijke gevolgen hebben: zowel voor de organisatie ODG als voor de deelnemers.

Het al dan niet verplicht afnemen van takenpakketten, en de invulling daarvan, en wijzigingen daarop, heeft in alle gevallen grote impact. Een gemeentelijke herindeling kan gevolgen hebben voor de wijziging van een pakket voor een van de twee fusiepartners en daarmee ook voor de ODG. Het goedkeuren van de begroting is een zwaarwegend onderwerp waarvoor van belang is dat deze op een grote meerderheid van stemmen kan steunen.

Voor het wijzigen van de regeling is nu unanimitieit vereist. Hoe groter het aantal deelnemers, des te meer kans dat het vereiste van unanimitieit voor aanzienlijke belemmeringen kan zorgen. Om dat te voorkomen heeft het met zoveel deelnemers in de praktijk de voorkeur om een gekwalificeerde meerderheid voor wijziging van de GR op te nemen. Gedacht kan worden aan een twee derde meerderheid, of een vier vijfde meerderheid, en/of het (daarbij) bepalen dat de vertegenwoordigers van een minimum percentage van het totaal aantal inwoners van het werkgebied voor moet hebben gestemd.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

14. Voorgesteld wordt om geen unanimitieit maar een gekwalificeerde meerderheid voor het wijzigen van de GR te bepalen. Voorgesteld wordt om een twee derde meerderheid te hanteren.

Betrokkenheid colleges, raden en staten

Wettelijk is bepaald dat de colleges, raden en staten worden betrokken bij wijziging van de GR. De raden en staten hebben ook een wettelijke rol bij het vaststellen van de begroting. Afgezien van deze wettelijke vereisten kunnen er belangrijke onderwerpen zijn waarbij de raden voorafgaand aan de besluitvorming daarover worden betrokken. Dat versterkt de betrokkenheid van de raden en de legitimiteit van de samenwerking. Belangrijke onderwerpen kunnen bijvoorbeeld zijn de financiële verordening, of het aanbieden van nieuwe pakketten.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

15. Bepaal in de GR in welke specifieke gevallen de raden en staten om zienswijzen wordt verzocht – o.a. zienswijze voor de raden en staten voor financiële verordening en voor colleges zienswijze voor algemene leveringsvoorwaarden.
16. Bepaal in de GR dat het Algemeen Bestuur in die gevallen waar daar aanleiding toe is de raden en staten om zienswijzen kan verzoeken.

Vorm van escalatiemodel

Voor het nemen van besluiten bepaalt de GR nu dat deze (behoudens uitzonderingen) met meerderheid van stemmen worden genomen. Alleen wanneer het quorum niet aanwezig is wordt tweede vergadering belegd, dat kan ook direct erna (binnen vijf minuten), als vergadering maar gesloten en geopend kan worden, waarbij de genomen besluiten (ook weer met een enkele uitzondering) geacht worden met instemming van de afwezigen te zijn genomen. Bij het staken van de stemmen geldt na aanhouding tot de eerstvolgende vergadering dat een besluit is verworpen indien op dat moment de stemmen voor de tweede keer staken.

Niet alle besluiten worden even makkelijk of ineens genomen. Sommige onderwerpen zijn controversieel. Indien een te nemen besluit zoveel discussie opwerpt heeft het voordelen om te kunnen terugvallen op een escalatiemodel waarbij de voorzitter kan besluiten om het onderwerp niet op de *eerstvolgende*, maar een latere vergadering terug te laten komen. Het verdient daarom aanbeveling om een adempauze in te kunnen lassen.

Datzelfde geldt bij een (dreigend) conflict tussen een of meer deelnemers. De GR bepaalt nu dat een geschillencommissie in het leven wordt geroepen voordat de rechter wordt ingeschakeld. Een daaraan nog voorafgaande meer informele route kan vaak al een oplossing bieden.

In de praktijk is behoefte aan een regeling waarbij in geval van een geschil eerst overleg wordt gevoerd. Komt daar geen oplossing uit voort, dan kan in een volgend stadium daarover contact plaatsvinden tussen de voorzitter en de directeur. Pas daarna zou men moeten terugvallen op een geschillencommissie en de rechter. Dus ook hier geldt dat het de aanbeveling verdient om een adempauze in te kunnen lassen.

Informeel kan deze weg uiteraard altijd worden bewandeld. Het geeft houvast om daarvoor wel een aanknopingspunt in de GR op te nemen en het Algemeen Bestuur in de GR opdracht te geven om ook een informele geschilbeslechtsregeling vast te stellen. Zodra sprake is van een geschil kunnen alle betrokkenen daarop terugvallen en hoeft daarover geen discussie te bestaan. Te denken valt aan twee soorten escalatiemodellen, afhankelijk van het onderwerp van geschil: in het geval van een conflict over (de uitvoering van) een opdracht wordt dit zoveel mogelijk ambtelijk opgelost. Voorgeschreven wordt dat de inhoudelijk betrokkenen van beide kanten, en vervolgens hun superieuren, met elkaar in gesprek gaan. Pas in laatste instantie vindt daarover overleg tussen de directeur ODG en de betrokken portefeuillehouder van de deelnemer plaats.

In geval van een conflict omtrent het eigenaarschap van de ODG wordt dit zoveel mogelijk bestuurlijk opgelost. In eerste instantie vindt een gesprek plaats tussen het DB lid dat de betreffende regio in de portefeuille heeft, en een collegelid van de deelnemer. Lost dit niets op, dan treden de voorzitter van het DB en de burgemeester of commissaris van de deelnemer in overleg. Deze regeling kan in het reglement van orde worden opgenomen.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

17. Wanneer het quorum bij een vergadering niet aanwezig is wordt een tweede vergadering belegd direct erna geopend (binnen vijf minuten)
18. De GR maakt mogelijk dat de voorzitter, zelfs of op verzoek van minimaal 25% van de deelnemers, bepaalt wanneer een onderwerp opnieuw op de agenda wordt geplaatst indien daarover geen besluitvorming heeft plaats kunnen vinden.
19. De GR schrijft aan het Algemeen Bestuur voor om een escalatieladder in het reglement van orde op te nemen.

Een conflict kan ook ontstaan als gevolg van de wijziging van takenpakketten, gewijzigde afname om welke reden ook, waaronder herindeling. Wanneer op voorhand bepaald is hoe de berekening van de frictiekosten wordt gemaakt en waar deze kosten komen te liggen, lost dat veel problemen aan de voorkant op. Een model voor frictiekostenberekening wordt daarom bij voorkeur nu al gemaakt.

20. De GR schrijft voor het Algemeen Bestuur een model opstelt voor het berekenen en toekennen van frictiekosten

Hulpstructuur

Door het Algemeen Bestuur is onderzoek gedaan naar de benodigde hulpstructuur voor de ODG. Naar aanleiding van dit onderzoek is als eerste besloten om geen formele hulpstructuur in de GR op te nemen.

Als tweede is besloten dat de ODG zelf verantwoordelijk blijft/ is voor de benodigde afstemming met de deelnemers waar dat nodig is. Dat kan op verschillende niveaus zijn: secretarissen, controllers, juristen etc. Hiertoe neemt de ODG zelf initiatief richting de deelnemers.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

21. In de regeling op te nemen dat de ODG zelf verantwoordelijk is voor de afstemming met de deelnemers, en dat de deelnemers verplicht zijn om aan het verzoek van de ODG gehoor te geven.

E. Taakmutaties

Gevolgen wetswijzigingen voor takenpakket ODG

Het basistakenpakket dat iedere omgevingsdienst aanbiedt is landelijk vastgesteld. Naar verwachting worden in de nabije toekomst aanvullende taken bij de omgevingsdiensten belegd, zoals toezicht en handhaving. Het basistakenpakket gaat daarmee ook wijzigen.

Voor het regelen van de gevolgen van deze verplichte taakuitbreiding voor de ODG en de verplichte afname daarvan door de deelnemers bestaat nog geen voorziening in de GR. Uit een oogpunt van gelijkheid en rechtszekerheid verdient het aanbeveling om daarvoor een (nader uit te werken) regeling in de GR op te nemen.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

22. dat in de GR een bepaling wordt opgenomen op grond waarvan de deelnemers verplicht worden het gewijzigd basistakenpakket af te nemen indien en zodra dit pakket als gevolg van landelijke afspraken wordt aangepast.

Gevolgen voor takenpakketten na beleidswijzigingen ODG

De GR bepaalt nu dat de ODG bepaalde takenpakketten verplicht of optioneel voor de deelnemers kan uitvoeren. Daartoe wordt tussen de ODG en een deelnemer een dienstverleningsovereenkomst gesloten.

De GR bevat geen bepaling voor het geval waarin de ODG optionele pakketten niet meer, of gewijzigd aan wil gaan bieden. Dat betekent dat onduidelijk is op welke wijze wordt omgegaan met frictiekosten die bij de ODG en de betreffende deelnemer ontstaan. In de praktijk is gebleken dat aan behoefte is aan een kader.

Er zijn twee belangrijke redenen waarom de ODG haar takenpakket kan aanpassen. Als eerste kan het zijn dat de taken ook binnen de ODG niet op een efficiënte en effectieve manier kunnen worden uitgevoerd. Er wordt bijvoorbeeld niet voldaan aan de kwaliteitseisen. Een andere reden kan zijn dat door beleidswijzigingen van de deelnemers het takenpakket wordt aangepast. Dit kan zijn omdat andere gemeenten de taken niet meer afnemen, of dat deelnemers beleidsmatige keuzes maken die invloed zijn op het takenpakket of de uitvoering van de taken bij de ODG.

Zonder vastgelegd kader wordt in voorkomende gevallen in overleg bekeken hoe de gevolgen van beleidswijziging over de ODG en de afnemers van de taak worden verdeeld. Om geschillen te voorkomen verdient het aanbeveling om daarvoor een (nader uit te werken) regeling in de GR op te nemen.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

23. om in de GR afspraken te maken op basis van welke uitgangspunten frictiekosten worden berekend.
24. de procedure voor afstoten van taken door de ODG in de GR op te nemen
25. uitgangspunt opnemen dat de ODG de frictiekosten draagt wanneer zij uit eigen beweging besluit een pakket niet (geheel) meer aan te bieden,
26. en dat de frictiekosten door de deelnemers worden gedragen wanneer de ODG als gevolg van beleidswijziging, die door de deelnemers wordt bepaald, takenpakketten aanpast.

Gevolgen voor ODG na herindeling

In geval van herindeling verandert er veel, zowel voor de deelnemers die een herindeling doormaken als voor de ODG. Een herindeling kan betekenen, dat de samenvoegende gemeenten andere pakketten afnemen en nu harmonisatie moet worden gezocht. Voor de ODG kan dat als effect hebben, dat een bepaald pakket voortaan niet meer, of juist wel wordt afgenomen.

Het is niet op voorhand mogelijk om daar een vaste regel voor op te nemen. Veeleer is belangrijk dat de GR bepaalt dat in geval van herindeling partijen in goed overleg een afgewogen beslissing kunnen nemen.

Met de schaalvergroting die de deelnemers na herindeling verkrijgen zal steeds meer een evenwichtige verdeling van verhoudingen tussen alle deelnemers worden bereikt. Daarom wordt geadviseerd de stemverhoudingen, waarbij iedere deelnemer over één stem beschikt, niet te wijzigen.

Het advies op dit punt luidt daarom als volgt:

27. In de GR wordt een bepaling opgenomen die waarborgt dat de betrokken deelnemers en de ODG in geval van herindeling met elkaar in overleg treden over de gevolgen daarvan, en een evenwichtige kostenverdeling van eventuele frictiekosten wordt gezocht.
28. Behoud de bestaande stemverhoudingen waarbij iedere deelnemer één stem krijgt – dus na herindeling van twee gemeenten, krijgt de nieuwe gemeente weer één stem in het bestuur.